

ČITATELJI! Prosim, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebujete list, ki vam prinese najboljše predplačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September, 24th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 142.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, MONDAY, JULY 26, 1943. — PONEDELJEK, 26. JULIJA, 1943.

VOLUME LI. — LETNIK LI.

NA NEKAJ VEČ KOT
NA DAN DOBIVAŠO ...
2c 'GLAS NARODA'
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(Vsakim sobot, nedelj in praznikov
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA)

VELIKA NOVICA — MAJHEN MUSSOLINI

Sinoči ob 11, ali ob petih popoldne po newyorškem času, je italjanski kralj Viktor Emanuel naznanil, da je sprejel "resignacijo" premiera Benita Mussolinija in celega njegovega kabineta. Naročil je maršalu Pietro Badogliu, da sestavi vojaško vlado, da bo nadaljevala vojno.

Oznajevalec na radio v Rimu je ob 11 večer naznanil, da je sporočilo namenjeno italjanskemu narodu. Nato je rimski radio molčal 20 minut in šele potem se je zopet oglašil in je prinesel razglas maršala Badoglija. Predno pa je bil oznajevalec Badoglijev razglas, je oznajevalec rekel:

"S padcem Mussolinija in njegove tople je Italija napravila prvi korak do miru. Končan je fašistična sramota! Živijo mir! Živijo kralj!"

Nato je bil po radiju prebran Badoglijev razglas, ki pravi med drugim:

"Italjani! Na zahtevo njegovega veličanstva kralja-cesarja sem prevzel vojaško vlado dežele z vsemi pravicami. Vojna se bo nadaljevala. Italija, ki je hudo prizadeta in njene provincae zasedene in njena mesta porušena, bo obdržala zvestobo svoje dane besede, iskreno po svojih starodavnih tradicijah.

"Svoje vrste moramo strniti okoli kralja-cesarja, žive predobro dežele, ki stoji danes kot zgled za vse. Naloga, ki mi je bila naložena, je jasna in natančna. Izvršena bo z vso vmejo in kdorkoli misli, da bo mogel prekiniti normalni potek dogodkov ali kdorkoli bo skušal kaliti notranji red, bo zrušen brez usmiljenja.

"Živijo Italija! Živijo kralj! Pietro Badoglio."

V dvajsetih letih je po zaključku radio proroma godba prvič zaigrala samo italjansko himno brez fašistične himne "Giovinezza," kot bi bil fašizem mrtev.

Takoj po radijskem naznanilu so bile po raznih mestih Italije velike demonstracije; ljudje so drli na ulice in obhajali konec fašizma. Iz Milana pravi neko telefonsko poročilo v London, da so Nemci s protizračnimi topovi streljali na demonstrante.

Poročila z italjanske meje naznanejo, da ljudje po hišah iščejo "črnosrajčnike" in da razburjenje naglo narašča.

Kje se nahaja Mussolini, se ni znano, toda neko poročilo pravi, da je bil aretiran skupno s fašističnim generalnim tajnikom Carlom Scorzo in svojimi ministri ter da so vsi v "domačem zaporu." Po nekem drugem poročilu, so bili vsi odpeljani na nek kraj izven Rima, kjer so strogo zastraženi.

Kriza Mussolinijevega kabineta se je pričela že zgodaj zjutraj, ko je bila sklicana seja poglavitnih uradnikov obrambnega ministrstva. Mussolini je na seji predložil Hitlerjeve predloge za "rešitev" evropskega reda, ki mu ga je izročil na zadnjem sestanku v Veroni prejšnji ponedeljek. Te zahteve so bile tako velike in obsežne, da jih vojni, mornariški in zračni podtajniki nikakor niso mogli sprejeti brez posvetovanja s celim kabinetom.

Ko se je kabinet sestel, je bi-

Berle potrdil predsednikovo izjavo glede francoske narodne skupine

Washington, 24. julija. — Kljub poročilom, ki trdijo, da sta Britanija in Rusija pripravljeni priznati Francoski odbor za narodno osvoboditev, je pomožni državni tajnik A. A. Berle danes ponovil, da administracija v Washingtonu ne bo podvzela tega koraka.

Berle je podal zadevno izjavo v imenu tajnika Hullu in sicer v pismu naslovljenem na Mortimerja Hayesa, pravdnika in nečelnika Odbora za demokratske vnanje smernice.

Predsednik Roosevelt je dne 9. julija namignil, da Zdr. države ne bodo priznale nobenega francoskega narodnega odbora ali druge organizacije, ki francoske vladne skupine. To je bil nekak odgovor Hayesu, ki je pisal predsedniku in tajniku Hullu, da naj se prizna Francoski odbor za narodno osvoboditev, ter da se naj povabi Charles de Gaulla v Zdr. države na razgovore.

Berle je v pismu med drugim dejal, da se ne more strinjati s Haysovo primerjavo, ki postavlja Francoski narodni odbor na isto stopnjo, kot so razne zamejske vlade, ki uživajo priznanje Zdr. držav oziroma naše administracije.

"Te vlade," piše Berle v pismu Hayesu, "so pribežale iz svojih dežel, ki so bile iz zasedene po osišču in so sestavljene v pretežni večini iz posameznikov, ki so bili pravilno izvoljeni ali postavljeni predstavniki ljudstva svojih dežel."

"Francoska vlada iz leta 1940 je izgubila in od tega časa naprej francosko ljudstvo ni imelo prilike, da bi se izreklo za kakoli v političnem smislu. Iz tega razloga ne more nobena francoska skupina v zamejstvu predstavljati francoskega ljudstva, ki je pod osiščno dominacijo."

Glede izjave, da francosko ljudstvo ni imelo prilike, da se izrazi politično že iz leta 1940, je Hays dejal, da smo mi priznali vichysko vlado, kar pa sedaj očitno pobijamo, četudi je državni department do zdaj ta korak administracije krepko zagovarjal.

Poglavitna Hitlerjeva zahteva je bila, da se takoj umakne vse vojsko in vojni material s Sicilije, kar bi povzročilo tekom umikanja velikkanske izgube. Obramba Catanije naj bi mesto Goeringove oklopne divizije prevzelo italjansko vojsko, ki naj bi tudi branilo umikanje Nemcev s Sicilije. Osiška armada bi se umaknila skozi celo Italijo do Tuskenije in italjanska armada bi morala ščititi umikanje. Za to bi Nemci dali Italjanom samo orožje.

Rim bi moral biti izpraznjen in ves vojni material odpeljan, ali pa uničen.

Kralj teh Hitlerjevih zahtev na nasvet svojih svetovlsov ni hotel sprejeti, nkar mu je Mussolini predložil odstop celega svojega kabineta. Kralj je odstop takoj sprejel in za predsednika vlade imenoval maršala Pietra Badoglija.

Ruska fronta

Rusi napredujejo proti Orelu

Rdeča armada, ki od treh strani prodira proti Orelu, je večeraj zopet osvobodila 30 obloženih krajev ter napredovala od dveh in pol do pet milj proti Orelu. Kot pravi posebno poročilo iz Moskve, more biti mesto v najkrajšem času popolnoma obkoljeno. Okoli 7 milj pred Orelom so Rusi presekali železnico, ki prihaja iz Brianška in po kateri so Nemci dobivali svoje zaloge.

Za umik imajo Nemci samo še kakih 35 milj širok prostor, ki ga pa Rusi vedno bolj zožujejo. Rusi so odbili več močnih nemških protinapadov ter so zavzeli važno železniško postajo v Glazumovki ter mesta Poponov, Čizovko in Narikovo na zapadnem bregu reke Oke.

INTERNACIJA VLADIKE NIKOLAJA

New York, 31. julija. — Agentura "Religious News Service" je prejela iz Ženeve naslednje brzojavno poročilo: Vladika Nikolaj Velimirovič, cerkveni dostojanstvenik srbske pravoslavne cerkve, katerega je nemška okupacijska oblast v Srbiji aretirala, je bil prej konfiniran v samostanu v Žici, v centralni Srbiji. Glasom najnovejših vesti je bil Vladika Nikolaj zdaj premeščen in odveden v Banat, kjer so ga zopet zaprli v samosten.

Po aretaciji patriarha Gavrila Dožića leta 1941, katerega so Nemci odstranili, je veljal Vladika Nikolaj za pravega vodjo srbske pravoslavne cerkve v Jugoslaviji. Nemci so se zdaj znebili tudi vladike Nikolaja, in sicer radi tega, ker je vsposobil srbske gverilce k nadaljevanju njihovega boja proti zavojevalcu. — JIC.

Bolgarija bo sodila tehnika obsojenega vohunstva v prid Rusije

Washington, 22. jul. (ONA) — Nacistični nemški časopis Ost-Deutscher Beobachter, ki izhaja na Poljskem, poroča iz Sofije, da se bo v kratkem seštalo bolgarsko vojaško sodišče, da razpravlja obtožbo radiotehnikarja Letterofa, ki je obtožen, da je s pomočjo tajne radio postaje pošiljal v Sovjetsko Rusijo zaupne informacije.

Brzojavka pravi, da je policija našla šifro, katere se je posluževal Letvoroč za svoja tajna poročila, v njegovem stanovanju, skriti v platnicah znanega bolgarskega romana.

Kanadčani dospeli

Včeraj je bilo naznanjeno, da so dospeli preko morja več sto kanadskih vojakov in letalcev.

Mussolini je hotel pobegniti

Reuterjeva časnikarska agentura poroča, da so častniki ujeli Benita Mussolinija, ko je skušal pobegniti iz Italije v Nemčijo.

Obramba Sicilije pojema

Osiška armada na severu se umika pred močnim prodiranjem ameriške sedme armade in ravno tako v sredini otoka in na vzhodu se Nemci in Italjani zbirajo ob obrambni črti okoli Etna.

Kanadčani, ki se bore ob levem krilu angleške osme armade, tudi dobro napredujejo proti severu, kakor tudi osma armada, dasi počasi, proti Cataniji.

Ameriška sedma armada je zadnja dva tedna neverjetno naglo napredovala in vjela največ osiških vojakov. Sedaj naglo prodira ob severnem obrežju proti fronti ob Etni, kjer se bodo združile vse tri armade za skupni napad na osiško armado.

Ameriška sedma armada je že vjela nad 50.000 nemških in italjanskih vojakov ter zaplenila nad 200 topov. Samo večeraj so Amerikanci vjeli nad 10.000 sovražnikov.

"Etna črta", ob kateri bo osišče skušala obdržati razpadačo črto, je samo prenos sedenje črte ob reki Dittaino proti severozapadu. Črta teče ob reki najprej proti zapadu in severozapadu do Catenanuove, od tam pa teče v severozapadni smeri do goratega mesta Rezzabuto.

Ta črta je dolga okoli 40 milj in jo večinoma drže Nemci. Osiška armada se sedaj nahaja v severovzhodnem kotu Sicilije, od koder se bo mogla le z veliko težavo preseliti v Kalabrijo, kajti angleške bojne ladje že bombardirajo Taormino, dvajset milj severno od Catanije.

Ladjedelniški delavci odložili stavko za teden dni

Jersey City, 24. julija. — Šest tisoč delavcev, ki so zaposleni v Kearny ladjedelnih in na pomolu, je odgledovalo, da se podaljša čas za razgovore o novem kontraktu za osem dni, nkar bodo ali delavci na stavko, če ne bo dotlej podpisan nov kontrakt s ladjedelniško in pristaniško družbo v Kearny.

Delavci zahtevajo, da se v nov kontrakt vključi plačane počitnice za delavce, ter revidira obstoječe določbe glede bolniške in odškodninske izplačitve.

Kontrakt je potekel že pred enim mesecem, a je uniže dovolila en mesec časa za razgovore glede novega kontrakta, — ker niso bili ti razgovori uspešni, — se je sporazumno z delavci dovolilo nadaljnih osem dni v to svrho.

Nemci so "anektirali" tudi slovenske banke

Nemška časopisa Deutsche Bergwerks Zeitung in Frankfurter Zeitung sta prinesla dne 16., odnosno 21. aprila naslednjo vest:

V teku "racionalizacije" bančnih podjetij na "Koroškem" je odločil Kreditni Zavod (Kredit Anstalt-Bankverein), ki ima v rokah delež delnice Koroške Banke, da spoji svoje podružnice na Koroškem (Celovec in Beljak) s podjetji Koroške Banke in njene podružnice v Kratju.

Pogodbo Kreditnega Zavoda z Bavarsko Banko za Hipoteke in Eskont je znatno povečala posle Koroške Banke, ki bo mogla zdaj pomnožiti svoje glavnice — zdaj 1.000.000 RM — tode Kreditni Zavod bo imel v bodoče velik vpliv v njenem ravnanstvu.

Od 1. julija 1943 naprej bo Koroška Banka edino delniško bančno podjetje na "Koroškem" in bo imela podružnice v Celovcu, Beljaku, Kranju, Spittalju in Volvsergu.

— Poroča Jugoslav Information Center

Vojski na farmah v državi New York

Albany, 22. jul. — Zdaj, ko je tukaj čas košnje in so farmarji v zadregi za delovno silo, je priskočila na pomoč armada, ki se je pridružila civilnim prigašencem za farmako delo, da se tako odpomore farmarjem v severnem predelu države New York.

Več kot dvesto vojakov od oklopne divizije, ki je nastanjena v Pine Camp, se je priglasilo, da želi iti pomagati farmarjem s košnjo. Vojski bodo prejeli štiri do pet dolarjev plače dnevno in bodo smeli ostati na delu do tri dni neenkrat.

Medtem pa organizacija USES v mestu New Yorku prido pošilja delavce na farme po vsej državi. Ravno sedej zbira 150 moških delavcev, ki pojdejo pobirat zelenjavo in sočevje v Wayne County. Iščo se tudi 125 ženskih delavk, ki bi šle obirat črešnje v isti okraj. Za delavce in delavce je z ozirom na stanovanje dobro preskrbljeno.

Kakšna ženal...

V Montgomery, Ala., je Mrs. Holloway ubila svojega 54 let starega moža z držajem prašilnika iz kurjega perja. Ročaj je bil okrog 18 palcev dolg in iz lahkega lesa, toda ženska je z njim tako udrihala po svojem možu, da je izdihnil.

Mrliški oglednik Kirpatrick je dejal, da je imel mrtev mož na svojem telesu več kot 150 majhnih ran, ki mu je prizadela žena, ko ga je pretepal. Detektiv Rapport, ki je tudi pregledal mrtveca, je rekel, da ni bila nobena rana dovolj resna, da bi povzročila smrt, toda vseh skupaj pa je bilo toliko, da bi pod tolikimi udarci morali poginiti dve mulli.

Ženska, ki je stara 33 let, se je poročila s Hollowayem v zadnjem novembru. Mož je bil spoštovana osebnost v svojem kraju ter je bil zastopnik zavarovalne družbe. Iz prejšnjega zakona je imel dve odrasli hčeri.

Morilka bo sojena po veleporoti.

ADOLF HITLER JE SKOPUHARSKI

New York. — Agentje zvezne preiskovalne agencije FBI pravijo, da so mnogi nemški špijoni, ki so bili ujeti po FBI priznali, da je Hitler skopuharski človek, ki niti špijonom ne privošči primerne nagrade za njih nevarno in umazano delo, ki ga vršijo zanj.

Erwin Henry de Spretter, ki je bil ujet pred nedavnim, je dobil za svoje špijonsko delo beraških sto dolarjev, a Lehmitz je dobil \$1.200 na leto, za kar je moral neprestano stikati okrog po pivnicah blizu obrežja in drugod, da je mogel dobiti informacije, katere je lahko podal nacijem.

V splošnem se smatra, da so n. pr. špijonce krasotice, ki s svojo lepoto zapeljujejo važne uradnike, častnike in druge, od katerih potem dobe potrebne ovaduške informacije. Tako je bilo tekom zadnje vojne, a zdaj imejo Nemci svoje špijone v Ameriki med ženskami, ki navadno opravljajo hišno delo in te ženske niso niti krasne, niti romantične. Mnenje agentov FBI je, da naciji nečejo svojim špijonom v Ameriki plačevati preveč dobro za njih sodelovanje, ter jih kar lepo vlečejo s frazami o ljubezni do nemške očetnjave. Značilno pri cela stvari je to, da so najvažnejši nacistični špijoni, ki jih je prišla FBI bili rojeni ali vzgojeni v Ameriki.

Ker je vloga špijona nevarna in pomeni, da mora ta čestito izdajati celo svoje lastne prijatelje in znanec ter druge ljudi, ki tvorijo njegovo neposredno družabno okolje, je res težko doumeti čemu se posamezniki, ko kršne je ujeta FBI podajajo to nevarno službo in to za tako malenkostne vsote, kot so jih v pretežni večini prejimali od skopuharskega Hitlerja.

Slovaki obtožujejo Madžare

Eden odsvlovaških časopisov, katerega ime mora ostati prikrito, prinaša dne 26. junija uvodnik pod naslovom — Mollitov ali bogokletstvo — v katerem obtožuje madžarsko časopisje in madžarske uradne kroge, da delajo propagando za neko "večjo Madžarsko", ki bi značila, da mora Slovaška izginiti.

Slovaški časopis zaključuje: "Tako bi Slovaška izgubila in slovaška država bi bila uničena. Mi Slovaki, na stotisoče Rumunov, Hrvatov in Nemcev bo prišlo pod oblast krone sv. Štefana — to je zdaj predmet madžarskih molitev."

Hrvaška ustanovi posebno ministerstvo za boj proti partizanom

Washington, 22. jul. (ONA) — OWI je prejel poročilo iz Budimpešte, glasom katerega piše madžarsko časopisje, da je delovanje partizanskih in patrioetičnih skupin na južnem in jugovzhodnem hrvaškem ozemlju tako naraslo, da je hrvaška vlada z novim dekretom ustanovila posebno ministerstvo za "prizadete kraje"; uradna definicija za prizadete kraje se glasi: "Ozemlje, ki so trpela v bojih s partizani in drugimi urotniki."

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovian Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakar, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

50th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO:
\$7.--; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.--.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj dn praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

KJE SO GROMOVNIKI?

Letos so se kocke obrnile v prilog zaveznikov.

V Rusiji je Hitler, četudi zelo pozno, pričel zelo močno ofenzivo, ki je bila po mnenju vojaških strokovnjakov največja v celi zgodovini.

In ko so Nemci po začasnih uspehih že mislili, da je bila rdeča armada zdrobljena — kot je bila po Hitlerjevem zatrdilu že nekolikokrat zdrobljena — tedaj so se prej nevidne ruske armade dvignile kot bi zrastle iz tal in vdarile in danes je rdeča armada v veliki ofenzivni potiski Nemce nazaj.

Hitler sedaj dobiva vdarec, katerih ne more zdržati.

Hitlerjev partner Mussolini pa je še na slabšem. Zavezniške armade so že vdrle v njegovo deželo in kot zgleda, fašistične divizije kar kopnijo pod zavezniškimi vdarci. Amerikanci so z neverjetno naglico od Agrigente vdarile čez celo Sicilijo proti severu ter zavzeli Palermo, glavno mesto Sicilije. Z zavzetjem Palerma je bila tudi osiška armada okoli 45,000 moč odrezana od glavne armade, ki se drži v severovzhodnem koncu Sicilije in zdržuje zavezniško prodiranje proti Messini. Na tem kraju, kot naznanjajo poročila, se najbrdozratneje bojujejo Nemci, medtem ko se Italijani najrajše podajajo. Vsled tega je mogoče pričakovati, da bo cela Sicilija v zavezniških rokah že ta mesec, potem pa pride na vrsto celinska Italija.

Na Pacifiku so bili Japonci pregnani z Attu otoka in bodo pregnani tudi kmalu s Kiske. In ko bodo Amerikanci zopet v popolni posesi Aleutskih otokov, tedaj bodo zavezniški bombardniki rusili lesene hiše Tokija.

Na jugozapadnem Pacifiku, okoli otokov severno od Avstralije, zadaja general McArthur zelo hude vdarec japonskim ladjam. Zadnje mesece smo že skoro navajeni slišati poročila, da so bile potopljene japonske bojne in transportne ladje, ki so skušale pripeljati ojačanja japonskim posadkam na Novi Guineji in drugih otokih.

Na Kitajskem traja vojna že nad šest let, toda Japonci se morejo postaviti samo s pri dobitvi, ki so jih dosegli v prvih par letih. Danes ne morejo več nikamor naprej in pogosto morajo celo nazaj.

Spočetka so osiški zavezniki res zmagovali in njihovi diktatorji so z vso pravico mogočno oznanjali svetu zmago za zmago in popolno uničenje demokratičnih držav.

Danes pa so demokratske države na vrhu in imajo veliko premoč nad osiškim na kopnem, na morju in v zraku.

Sedaj veliki gromovniki Hitler, Mussolini in Tož močee, kajti vsakdanje zmage zaveznikov jim zapirajo sapo.

Tragičen izid zakonske ločitve

Ogden, Utah. — V tem kraju je bivši mornariški pristaniški brambovec ubil štiri osebe iz ljubosumnja in maščevanja nad tem, ker je dobila njegova žena ločitev zakona. Med ubitimi je tudi sodnik, ki je del ženski ločitev zakona.

Avgustin Cox, star 38 let, je bil takoj prijet, kot sumljiva oseba in izpovedal je, da je ubil sodnika in "nekaj drugih" osebo zaradi krivične razsodbe, ki jo je bil deležen na sodišču.

Coxova žena, ki je pred kratkim porodila otroka, je bila da le stran, ko je njen ločen mož pobil četvero oseb. Ko je pričala na sodnici ob priliki ločitvene obravnave, je dejala, da sta bile z možem poročena komaj nekaj mesecev, ko je pričel kazati strašno ljubosumnje, za katero ni imel nobenega poudarka. (Ob takih izdihljiv ljubosumnja je postal krut in divji, ter je enkrat hotel svoji ženi izpuliti jezik. Ženska je radi takih izburah kmalu zaprosila za ločitev zakona.

Policija je mnenja, da je mož ponorel, ker je preveč mislil na svojo nesrečno zakonsko življenje. Pred nedolgo je dobil precejšnjo škodo na glavi v vojni tovarni, kjer je upoeljen in smatra se, da je to v neposredni ali pa celo v posredni zvezi z nenadnimi umori.

Vlaka sta trčila

Fayetteville, N. C., 24. julija. — Vlak Atlantske obrežne železniške proge je približno eno miljo severno od tukaj zavozlil v drugi potniški vlak, ki je tudi vozil v južno smer. Pri nesreči sta bili ubiti dve osebi in večje število potnikov je bilo ranjenih.

Tujerodni delavci v Nemčiji

London, 22. julija. (ONA) Tudi tuji delavci v Nemčiji si po svoje prizadevajo, da oslabe nemško domačo fronto — zdaj poskušajo zamešati pošiljanje reklamirane pošte. Časopis propagandnega ministra Goebbelsa, "Der Angriff", se pritožuje nad početjem nekaterih Francozov, ki so odpošljali dnevno po nič manj nego 12 reklamiranih pisem, v katerih ni bilo nič drugega nego čisto nevažne osebnosti novice.

Uprava delavskih taborov je dobila nelog, da se zavzame za stvar in tako nepotrebno pošiljanje reklamiranih pisem

VSI ne moremo iti na bojišče se vojskovati proti sovražniku osebne svobode; — VSAK pa lahko pomaga pobiti sovražnika, ako kupuje WAR BONDE in ZNAMKE redno.

Italijanski zločini

(Podpredsednik jugoslovanske vlade dr. Miha Krek je objavil v "Central European Observer" z dne 11. junija 1943, so jih zaprlji v koncentracijska taborišča, da tam poginejo. Toda pogledajmo kakšne razmere vladajo v teh italijanskih koncentracijskih taboriščih.

"Najnovejša poročila iz Italije nam prinašajo vest o pripravih Italijanov, da odženejo na prisilno delo vse moško prebivalstvo slovenskega ali hrvaškega porekla iz pokrajin Gorica, Trst, Istra, in Videm. Vsi oni fantje in možje, katerih niso že prej pobrali k vojakom ali pa zaprli v konfinacijo, so prizadeti — po najnovejših podatkih bo več kot deset tisoč oseb postalo žrtev tega najnovejšega zatiranja jugoslovanskega življa v Italiji.

Splošno znano in dokazano je, da je bilo v letih 1941 in 1942 matpranji 31,000 Slovencev ter mnogo Hrvatov in Srbov v koncentracijska taborišča v Italiji in na zasedenem ozemlju, ki je pod italijansko okupacijo. Najhuša so taborišča v okolici Bologna in na jadranskem otoku Rabu. O strašnih razmerah, ki vladajo v tem koncentracijskih taboriščih, bom navedel nekatera dejstva, o katerih sem dobil poročila.

Interniranci niso vojni ujetniki, kar niso vojaki. To so miroljubni slovenski meščani iz ljubljanske pokrajine in iz italijanskih provinc Trst, Gorica in Istre ter Hrvatov in Srbov, privedeni iz vseh koncev in krajev Jugoslavije, ki je pod italijansko okupacijo. Pokrajina Ljubljana šteje 230,000 prebivalcev. Iz tega malega ozemlja so prignali Italijani vsamo na otok Rab 16,000 civilnih oseb.

Fašistična Italija jih smatra za italijanske državljane — seveda le v pogledu policijskega postopanja. Siar pa jim ne priznava niti najbolj preprosti človeških pravic. Nedolžni ljudje so, tako nedolžni, da jim niti fašistična policija ne more očitati drugega zločina kot da so bili rojeni Jugoslovanci in da so njihovo čustvovanje sklada z njihovim rojstvom. Mnogo je med njimi izobražen ev in diakov — iz ljubljanske srednjih šol so odgnali v konfinacijo vse dijaštvo in surovo višjih razredov v celoti. Toda odklonjena. Svobodno in netudi kmeteje in delavci, ženske, mlade in stare, otroci in celo dojenčki, in stari obeh spolov se nahajajo med njimi. Fašisti pravijo, da so "nevarni in trde da jih je treba odstraniti." Pa server" z dne 11. junija 1943, so jih zaprlji v koncentracijska taborišča, da tam poginejo. Toda pogledajmo kakšne razmere vladajo v teh italijanskih koncentracijskih taboriščih.

[Vse te nesrečne žrtve so postale brezpravni ujetniki, ne da bi jih bili sodili v imenu zakona. Nikomur niso povedali, kakšen je bil njegov "zločin." Nikdo jih ni obtožil, nobene sodbene razprave ni bilo, nikdo jih ni zagovarjal. In vendar so obsojeni in brez sodbe postali zločinci. Pobrali so jih doma ali pa, ko so mirno delali na polju ali v delavnicah, ter jih odgnali, kakor živino iz hleva. Usoda sužnjem ni tako strašna kot njihova. Otvzeli so jim ne le vse njihovo človeško pravico — niti dobrodelnost jim ne sme pomagati. Mednarodni Rdeči križ je ponudil svojo pomoč. Toda italijanska vlada je ponudbo surovo zavrnila. Tudi nekatere druge mednarodne organizacije so hotele priskočiti na pomoč. Italijanska vlada pa je odgovorila, da so interniranci "italijanski državljani in da Italija ne bo trpela vmešavanja v svoje notranje zadeve." Tako da jetniki ne dobe ničesar in ne morejo nikjer prositi za pomoč. Nobenega tiskanega zakona ni, da bi mogli v njegovem imenu klicati na pomoč.

Poročila nam razodevajo zelo strahotne podrobnosti o razmerah, ki vladajo v teh taboriščih. Človeško zdravje ne more biti tako trdno, da bi to preneslo. Poročila nam, da vozijo iz teh taborov vsako jutro najmanj po deset mrtvecev, največ otrok in mladih mater. Otroci se rode v teh taborih. Toda po vesteh, katere sem prejeh, jih je 80 odstotkov mrtvorjenih. Prehrana je nezadostna. Interniranci žive pod milim nebom in imajo le par starih, preluknjanih šotorov na razpolago. Tudi vode ni zadostna. Interniranci živijo pod mraz, vihar, ali dež, ni nobene zaščite. Brez pomoči in brez upanja morajo ostati za svojimi ograjami. A pomoči mednarodnih podpornih organizacij je bila srepa in surovo odklonjena. Svobodno in netudi kmeteje in delavci, ženske, mlade in stare, otroci in celo dojenčki, in stari obeh spolov se nahajajo med njimi. Fašisti pravijo, da so "nevarni in trde da jih je treba odstraniti." Pa server" z dne 11. junija 1943, so jih zaprlji v koncentracijska taborišča, da tam poginejo. Toda pogledajmo kakšne razmere vladajo v teh italijanskih koncentracijskih taboriščih.

SONART REKORDI

Lepe Melodije!

St. M571 — Na Marijance, polka
Kje so moje rolice
Marička pegla — polka
Duquesne University
tamburica orkester

St. M575 — Terentina polka
Na platinah — valček
Jerry Koprivšek in orkester
Za toz. cenik in cene plošč se obrnite na: JOHN MARSICHEL, Inc. 463 W. 42nd St., New York

Leto dni je že tako. Na deset tisoč jugoslovanskih civilistov je postalo žrtev tega postopanja. Ni jim pomagati. Nobene poti ni, po kateri bi mogli pošiljati kakšno podporo tem mučnikom. Nobene ne poznamo. Vse, kar moremo storiti je, da pokazemo žalostno dejstvo, da Italijani v očigled vsemu svetu nadaljujejo zločine, za katere jih bodo morali kaznovati združeni narodi prav kot druge vojne zločince. Zdaj pa prihaja vest, da je začela italijanska vlada odvajati vse zdrave moške iz jugoslovanskih provinc Trst, Gorica in Istra, anektiranih 1919. Zopet brez obtožbe, zopet brez sodne razprave. Vsi ti nesrečni ljudje, ki so že od leta 1919 naprej italijanski državljani, so nenadoma izgubili tudi one pravice, ki v italijanskem zakoniku se ščitijo človeško dostojanstvo. Seveda, to Italijani niti niso zadrževali, kar, ko so klicali mlade moške iz teh provinc na nabor, ko so jih pošiljali na različne fronte v Afriki in jih pozivali, da gredo umirati za Italijo. Ta čas so jim izpraznili hiše in vrgli njihove rodbine in koncentracijska taborišča, da tam poginejo.

Kaj naj zaključimo iz vsega tega? Vse moralne vezi med Slovenci in Italijani so pretrgane. Italija je nalašč in namera noma pohodila in uničila vse človeške zakone, ki bi bili mogli nekoč, v bodočnosti, ustvariti nove odnose med Italijani in Jugoslovani. Italija ni svojim jugoslovanskim državljanom nikdar priznavala enakopravnosti, zato pa zdaj tudi nimajo napram neje nobenih državljanških obveznosti. Toda tudi, če te moralne strani ne upoštevamo, nam bo nemogoče zapreti oči pred grmadami nedolžnih jugoslovanskih žrtev, katere zdaj kopicijo roke fašistov, niti zapreti ušes, da ne bi slišali tožbe teh mučnikov. Ne — ne bomo molčali v trenutku, ko si fašizem prizadeva, da uniči naš narod — naj bo vojna zgrbljena ali dobljena, nobena mirovna konferenca ne bi mogla ožviti naroda, ki je umrl. — JIC.

KATASTROFA PRED 68 LETI

Dne 15. aprila 1875 so se dvignili z balonom v značne višave v Parizu Sivel, Groce-Spinelli in znani pionir na polju zrakovplovstva Gaston Tissandier. Balon se je dvignil takoj po 12 in okrog 1 ure je bil že 5,000 m visoko. Pogumni letalci so imeli s seboj zalogo kisika, da bi mogli v višjih zračnih plasteh dihati. Metali so po vrsti vreče peska iz balona, ki se je neprestano dvigal. Ob 1.25 je bil že 7,000 m visoko. Temperatura je znašala 10 stopinj Celzija. Gaston Tissandier je za beležil v svoj notes: Sivelli in Groce prebledevata. Čutim utrujenost, vdihavam svež kisik in takoj mi odleže. Vrgli so še nekaj vreč peska in tedaj se je Tissandier onesvestil.

Za hip se je zavedel in opazil, da balon pada. Vrgel je še eno vrečo peska, toda balon je še vedno padal. Zopet se je onesvestil, v naslednjem trenutku je zaslišal, kako ga Groce prosi, naj se zmanjša obtežitev balona. Šele po 3. uri je prišel Tissandier k sebi. Ozrl

RAZGLEDNİK

Piše Anna P. Krasna

TRI SODOBNE ZNANE ŽENE

Poznana kolumnistka, Elsa Maxwell je pred nekaj dnevi napisala zelo zanimiv članek o treh znanih ženskih osebnostih naših dni.

Prva, ki jo je vzela v pretres, je bila Clare Luce, ki sedaj zastopa svoj kongresni distrikt v poslanski zbornici v Washingtonu. Clare je bila prej v teatru in je tudi znala pisati novele, ter je tudi poročena z založnikom.

Elsa pravi, da je Lucejeva hladna in brilijantna ženska, ki ima rada jedke in duhovite izraze, katere zna tudi sama izborno kovati. Ko je bila v teku kampanja za njeno izvolitev v kongres, je naletela v nekem kraju, kjer je govorila, na nekoga, ki je začel sredi njenega govora zavajati in ji odgovarjati iz ozadja dvorane. Govornice je malo pomohčala, potem pa je mučno situacijo rešila prav popoljno, ko je dejala avdivjenci z nesmehom: "Vidite kako smo mi republikanci radodarni — na obel koncih dvorane nastavimo govornike." Vse se je temu smejalo in incident je bil pod smehom pokopan.

Nekateri pravijo, da skriva kongresnica Luce mačje krempelje, toda ker je izredno prijetne vnanjosti, teh krempeljev ne opazi vsako tako zlahka, ali pa sploh v njeni navzočnosti pozabi nanje.

Glede njenega uspeha v kongresu v prid ljudstva, se bo morala kajpada še izkazati preden bo mogoče reči, da je dosegla kaj več, kot priznanje, da zna dobro vsekati v besedo. Dorothy Thompson je, kot govornica, čisto drugačna osebnost. Ona je temperamentna in zardi v obrez med argumentiranjem in kadar prav posebno poudarja kako stvar tekem svojih govorov. Ona je znana, kot

se je na svoja tovariša v košari balona, ki sta pa ležala nepremično. Končno je košara zadela ob tla. To je bilo ob 4. Živ je bil ostal samo Tissandier — njegova tovariša sta bila postala žrtev poleta balona, ki se je dvignil nad 8.000 m visoko.

Rojake prosimo, ko pošljejo za naročino, da se poslužujejo — UNITED STATES Oziroma CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku, ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izveštati in izpopolniti.

Naročite pri **KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.** 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

Kratka Dnevna Zgodba

JANKO MIAKAR:

Kako sem v eni noči osivel

Bral sem že, da je kdo v eni noči osivel, pa nisem verjel. Sedaj pa verjamem, ker se je tudi meni nekaj takega pripetilo, vsaj zdi se mi tako.

Kako se je pa to zgodilo? Preberite potrpežljivo članek do konca, pa boste zvedeli.

Rimljani so menili, da kogar bogovi sovražijo, ga narede za vzgojitelja. To pa so le zato trdili, ker ni bilo takrat še kongregacij, raznih pomladkov, prosvet in drugih društev, ki prirejajo igre, sicer bi gotovo prišli do spoznanja, da postanejo tisti, ki padejo pri bogovih v nemilost — režiserji. Kot veren katoličan, sem skoraj prepričan, da pride režiser, ki umrje v milosti božji, naravnost v nebesa, ker se že na tem svetu pri režiranju zadosti izvira.

Kako je na mešanih odrih, to je na takih, na katerih igrajo fantje in dekleta, ne vem; pa bo menda prav tako, kakor na mojem, kjer se izkazujejo same igralkice, to pa v moških in ženskih vlogah.

Priznam, da deklice splošno rade igrajo. Samo dvoje jim ne diši posebno; skušnje in učenje vlog. Zato je treba veliko potrpljenja, da človek ne vrže puške v koruzo. Ker so moje igralkice, raztresene povsaj ljubljani in celo po okolici, ter hodijo na različne zavode v šolo, jih moram dobiti za skušnje samo ob sobotah popoldne. In kako "redno" prihajajo! Navadno moram jaz prevzeti najmah polovice vlog. Opravičijo se seveda vse. Vzroki, zakaj niso prišle k skušnji, pa so najrazličnejši; naloge, zobozdravniki, teta, ki je prišla na obisk, mama, s katero je morala na izprehod ali k pogrebu itd. Samo dveh vzrokov se ni nobena navedla: da se je poročila, ali da je umrla.

Najhujša pa je ta neredna okoliščina, da do zadnjega ne vem, če bodo vse prišle igrat.

Ko smo nekoč igrali "Izgubljeno Mario" mi pošlje Ela ki je nastopala v vlogi Piramidolija, "prijazno" vest, da je "za držana in ne more priti". Bilo je to ob stitih popoldne, ob sedmih pa je bila napovedana predstava. Takrat sem spoznal kako je ravnatelj pri srcu, če postane primadona histerična in noče nastopiti v operi, ki je razprodana. K sreči sem se spomnil, da nekateri režiserji nadomestijo vloge, ki jih ne morejo zasesti, s pismi. Sedem in spisem toliko pisem, kolikorkrat je moral Piramidoli nastopiti. Medtem je prišla Mira, ki je igrala naslovno vlogo. Ko ji povem, da je Piramidoli ne bo obiskal, marveč kar pisal, je bil tukaj ogenj v strelu. Izjavila je odločno, da brez Piramidolija ne nastopi. Zastonj je bilo vse prigovarjanje in slednjič se je spustila celo v jok. Mahomá se ji pa obraz razjasni.

"Gospod profesor, kar vi igrate Piramidolija, saj znate vlogo."

Kadar koli sem v šoli pravil, kako je Eva zapeljala Adama, sem se vselej sam pri sebi čudil, da je bil Adam tako slab. Sedaj se ne čudim več. Treba je bilo le nekaj grenkih solza in sladkih prošnji, pa sem že šel k Podkrajniku na Šempetrsko cesto po brke in mastike. Ko sem se pa vračal in premišljeval, kateri kanon cerkvene prava me bo zadel, če bom nastopil kot Piramidoli, dobim nepričakovano sporočilo, da se je Ela premislila in da bo nastopila. Kakšen kamen mi je s tem od srca padel govotovo ni vedela, in kako sem bil vesel, ko sem našel v garderobi vse igralkice zbrane, si lahko mislite.

Pred predstavo me vselej najbolj skrbi, da bi kaka igralka ne zbolela. Sicer je še pred vsako igro ena ali druga prišla s kakšno vročino na oder, v takih skripicah kakor tiste dni pred praznikom Breznadežne, ko smo morali slavnost zaključiti z "Magdino žrtvijo" pa še nikdar nisem bil.

Pri generalki, od katere smo polovico izpustili, ker se je večini igralk mudi domov ali kam, sem deklice opominjal, naj pazijo, da ne bodo zbolele.

"Lepo vas prosim, dekleta," sem jim rekel, "vsaj do sobote bodite zdrave. Po predstavi lahko zbolite in si po mili volji izberete kakršno bolezen hočete od angine noter do kolere, samo da ste na praznik zdrave."

na katerem je morala Magda umreti, do lašnic, katere je potrebovala njena mati za kite. Popoldne sem nesel Breda, ki si je izbrala vlogo Vere, letake, da bi jih delila pri akademiji, in s tem so se začele moje stiske. Prej ta dan se je prebadila in dobila angino. Imela je okrog vratu debelo ruto, rdečo grlo, na rdečem ozadju na vsaki strani po dve beli piki in vročino. Bilo je menda 40 stopinj ali koliko že. Bil sem tako neprijetno presenečen, da sem vse na pol slisal.

Breda je to opazila ter me skušala potolažiti, češ, da bo do petka zdrava.

"Sedaj gram superman-gan in ogljikov dvokis," je rekla "in pike bodo izginile".

Jaz pa samoganon ne zupam, zato sem ji priporočil vroče kozje mleko, čigar zdravilno moč poznam iz lastne skušnje. Ko sem pred leti lezel skozi Pitzaleka vrata, sem dobil mahoma angino, da sem komaj požiral. V Brunšviški koči sem potem grgal vroče kozje mleko in sem šel drugo jutro že na Wildspietze.

Prigovarjal sem torej Breda, naj pusti malangan in kis ter se loti kozjega mleka. Nato sem pa odšel s težkim srcem. Kje naj bi dobil drugo "Vero"? Če bi tudi kozje mleko odpovedal.

V četrtek sem v "Slovencu" najprej zagledal mrtvaška naznanila. Hvala Bogu, kar odleglo mi je, ko nisem našel med umrlimi Breda in sploh nobene svoje igralkice. Potem sem pa šel k uršulinkam pogledat, če so vse moje "umetnice", kar jih hodi tam v šolo, zdrave. In storil sem prav, da sem šel. Tilka (profesorica Hren) je izgubila glas. Zina (Magda) je bila pa na tem, da ga bo izgubila. Ko smo se še posvetovali, kako bi ena glas nazaj dobila, druga pa obdržala, pride Cveta (Silva) povedat, da Fanika ne bo mogla nastopiti kot Tjaša, ker ima — angino in vročino.

Sladkor v prehrani dojenčkov

Ogljikovodiki, torej škrobne in sladkorne snovi so neogibno potrebne pri prehrani dojenčkov. Po skušnjah na raznih otroških klinikah se uporabljajo v ta namen izmed mnogih ogljikovodikov samo nekateri. Dojenčke hranijo zlasti z nalašč v ta namen pripravljenimi sladkornimi snovmi, ki jih izdelujejo navadno iz pšeničnega škroba. Čim začne žitno zrnice klicati, se sprosti v njem en

zym amilasa, ki razkroji nako-pičeni škrob v vrsto enostavnih ogljikovodikov, naposled pa v sladni sladkor ali maltozo. Tako lahko umetno prevedemo s primerno fermentacijo pšenični škrob v maltozo.

Pri podrobnejšem proučevanju, kako se loči kompliciran škrobni molekul, so prišli učenjaki na to, da je fermentov amylaz več. Med drugim dokazujejo to tudi razni produkti, nastali pri razkrajalnih procesih. Po tem, kateri ferment se je udeležil procesov, se delajo molekuli sladnega sladkorja, ki imajo sicer isti kemični sestav, toda njihovi atomi so v molekulih različno razporejeni, tako imenovani isomeri. Razločujejo dva različna isomera, sladnega sladkorja: alfa maltozo in beta maltozo. Za prehrano dojenčkov je važno dognanje, da nastaja s fermentacijskim delovanjem v rastlinskem telesu betasladni sladkor, v živalskem telesu pa alfa maltoza.

Tudi glikogen, tako važen za delovanje mišičevja, se nabira iz isomera alfa. To nas vodi k domnevi, da je za živali in človeški organizem boljša alfa maltoza kakor njena oblika beta, ki se izdeluje v tovarniških preparatih za dojenčke, izdelanih s pomočjo rastlinskih fermentov. Da je ta domneva pravilna, je dokazal tudi poskus: naše črevo lažje absorbira alfa kakor beta maltozo. Na to dejstvo je opozoril pred leti Malyoth, ki je tudi pokazal, kako se da izdelovati iz škroba alfa-maltoza za dojenčke s pomočjo izvestnih glivic. Malyothove skušnje so bile zadnja leta proučene na mnogih otroških klinikah in izkazalo se je, da dognanja uveljavljajo v praksi točne. Dojenčki, hranjeni s

preparati, v katerih je alfa-alfamaltoza, so se redili mnogo bolj kakor dojenčki, hranjeni z navadnimi preparati. To je proučeno na mnogih otroških klinikah in izkazalo se je, da dognanja uveljavljajo v praksi točne. Dojenčki, hranjeni s

Važno za naročnike

Polov naslova je razvidno do kda imate plačano naročilo. — Prv Mestila pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Da nam prihranite nepotrebnega dela in stroškov, Vas prosimo, da skušate plačati naročilo naravnost, ki jo pa plačate našemu zastopniku v Vašem kraju. Zastopnik bo vam izročil potrdilo za plačano naročilo.

- California: San Francisco, Jacob Laushin*
 - Colorado: Pueblo, Peter Cullig; Walsenburg, M. J. Hajuk*
 - Indiana: Indianapolis, F. J. Markich
 - Illinois: Chicago, Joseph Bevič*; Chicago, J. Fabian (Chicago, Cicero in Illinois); Joliet, Jennie Bambich; La Salle, J. Spelch; Mascoutah, Martin Dolenc; North Chicago in Waukegan, Math Waršek
 - Maryland: Kitzmiller, Fr. Vodopivec
 - Michigan: Detroit, L. Plankar*
 - Minnesota: Chisholm, J. Lukanič; Ely, Jos. J. Peshel; Eveleth, Louis Gozže; Gilbert, Louis Vessel
 - Montana: Roundup, M. M. Panis; Washoe, L. Champa
 - Nebraska: Omaha, P. Broderick
 - New York: Gowanda, Karl Strliša*; Little Falls, Frank Mastle*; Worcester, Peter Rode*
 - Ohio: Barberton, Frank Troha*; Cleveland, Anton Bobek, Charles Karlinger*, Jacob Resnik; Girard, Anton Nagode; Lorain, Louis Balant, John Kumše; Youngstown, Anton Kikelj
 - Oregon: Oregon City, J. Kobljar
 - Pennsylvania: Bessemer, John Jevnik; Conemaugh, J. Bresovec; Coverdale in okolica, Jos. Paternel; Export, Louis Supančič; Farrell, Jerry Okora; Forest City, Math Kamn*, Frank Blodnikar; Greensburg, Frank Novak; Honier City, Fr. Ferencak; Imperial, Venice Palech; Johnstown, John Polanta*; Krays, Ant. Tauselj; Luzerne, Frank Balloch; Midway, John Žust*; Pittsburgh in okolica, Philip Progar; Steelton, A. Hren; Turtle Creek, Fr. Schifrer*; West Newton, Joseph Jovan
 - Wisconsin: Milwaukee, West Allis, Frank Skok*; Sheboygan, Joseph Kakeš*
 - Wyoming: Rock Springs, Louis Tauchar*; Diamondville, Joe Rolich
- (*Zastopniki, ki imajo poleg imena na *, so upravičeni obiskati tudi druge naselbine v njih kraju, kjer je kaj naših rojstovj naseljenih.)
- Vask zastopnik tega potrdilo za svojo kakovost je prejel. Zastopnik tega priporočamo.—Uprava "Glas Naroda"

V tem trdnem zaupanju sem prišel ravno prav domov, da sem bil lahko poklican k telefonu. Zvedel sem, da Blanka ne more igrati Nade, ker je končum a e i r a n a. Seveda, zoper kontumac ne pomaga nobeno zdravilo, tudi anakot ne. Zato se nisem razburjal, marveč se vrnil v samostan in poiskal med gojenkami drugo "Nado." Pridna Milena z Roba pri Velikih Laščah, je rada sprejela vlogo in obljubila, da se je bo naučila. Šaci sem pa dal za vsak primer, če bi se Faniki vročina povišala nad 50 stopinj, vlogo zlobne Tjaše. Zvečer sem se nadzoroval prevoz šolskih klopi iz samostana v franciškansko dvorano, potem sem pa šel kolikor toliko pomirjen k počitku.

Drug dan sem bil že dve uri pred pričetkom predstave v

gubila. Ko smo se še posvetovali, kako bi ena glas nazaj dobila, druga pa obdržala, pride Cveta (Silva) povedat, da Fanika ne bo mogla nastopiti kot Tjaša, ker ima — angino in vročino.

Tako je torej Breda, ki si je izbrala vlogo Vere, letake, da bi jih delila pri akademiji, in s tem so se začele moje stiske. Prej ta dan se je prebadila in dobila angino. Imela je okrog vratu debelo ruto, rdečo grlo, na rdečem ozadju na vsaki strani po dve beli piki in vročino. Bilo je menda 40 stopinj ali koliko že. Bil sem tako neprijetno presenečen, da sem vse na pol slisal.

Breda je to opazila ter me skušala potolažiti, češ, da bo do petka zdrava.

"Sedaj gram superman-gan in ogljikov dvokis," je rekla "in pike bodo izginile".

Jaz pa samoganon ne zupam, zato sem ji priporočil vroče kozje mleko, čigar zdravilno moč poznam iz lastne skušnje. Ko sem pred leti lezel skozi Pitzaleka vrata, sem dobil mahoma angino, da sem komaj požiral. V Brunšviški koči sem potem grgal vroče kozje mleko in sem šel drugo jutro že na Wildspietze.

Prigovarjal sem torej Breda, naj pusti malangan in kis ter se loti kozjega mleka. Nato sem pa odšel s težkim srcem. Kje naj bi dobil drugo "Vero"? Če bi tudi kozje mleko odpovedal.

V četrtek sem v "Slovencu" najprej zagledal mrtvaška naznanila. Hvala Bogu, kar odleglo mi je, ko nisem našel med umrlimi Breda in sploh nobene svoje igralkice. Potem sem pa šel k uršulinkam pogledat, če so vse moje "umetnice", kar jih hodi tam v šolo, zdrave. In storil sem prav, da sem šel. Tilka (profesorica Hren) je izgubila glas. Zina (Magda) je bila pa na tem, da ga bo izgubila. Ko smo se še posvetovali, kako bi ena glas nazaj dobila, druga pa obdržala, pride Cveta (Silva) povedat, da Fanika ne bo mogla nastopiti kot Tjaša, ker ima — angino in vročino.

SEDAJ LAHKO DOBITE
LASTNOROČNO PODPISANI KNJIGI
pisatelja Louis Adamič-a
ZA CENO \$2.50 ZA ZVEZEK

"Two Way Passage"

V tej knjigi, ki je zbudila pozornost vsega ameriškega naroda, da je pisatelj nasvet, kako bi bilo mogoče po sedanjih volji pomagati evropskim narodom. Iz vseh evropskih držav, tudi iz Jugoslavije, so prišli naselenci v Ameriko in pomagali postaviti najbolj napredno in najboljše državo na svetu. Sedaj je prišel čas, da Združene države pomagajo narodom, ki so jim pomagali do njihovega slajsa in moči. Pot na dve strani — kakor bi se mogli naslov knjige prestaviti iz angleščine — je jako zanimiva knjiga in jo priporočamo vsakemu, ki razume angleško.

"What's Your Name"

"Človeški odgovori na vprašanje, ki se tiče sreče milijonov... Čitanje te knjige je bogato plačano." — Tako se je izrazil veliki ameriški dnevnik o tej knjigi.

Pri naročbi se poslužite naslednjega kupona

Posiljam Money Order za \$..... za lastnoročno podpisano (1) knjigo (1):

.....

Moje ime

St., ulica ali Box št.

Mesto in država

"Glas Naroda"
216 W. 18th STREET NEW YORK 11, N. Y.

Note
za
K L A V I R
ali
PIANO HARMONIKO

35 centov komad —
3 za \$1.—

- * Breezes of Spring
- * Time of Blossom (Cvetni čas)
- * Po Jeneru
- * Kolo
- * Tam na vrtni gredi
- * Maribor Waltz
- * Spavaj Milka Moja
- * Orphan Waltz
- * Dekle na vrtni
- * Oj, Marička, pegljaj
- * Barčica
- * Mlad kapetane
- * Gremo na Stajersko
- * Štajerji
- * Happy Polka
- * Če na tujem
- * Slovenian Dance
- * Vanda Polka
- * Židana marelca
- * Veseli bratci
- * Otto Valley
- * Sryvia Polka
- * Zvedel sem nekaj
- * Ko ptičica ta mala
- * Pojdi z menoj
- * Dol s planine
- * Kadar boš ti vandrat šel

ZVEZEK 10 SLOVENSKIH PESMI ZA PIANO-HARMONIKO ZA \$1.

Po 25c komad
MOJA DEKLE JE SE MLADA
Naročite pri:
Knjigarni
Slovenic Publishing Co.
New York 11, N. Y.
216 W. 18th Street

PEVSKIM ZBOROM

POSEBNO PRIPOROČAMO NASLEDNJE MUZIKALJE,

SLOVENSKE PESMI
Zbirka 9 narodnih pesmi
Izdala Glasbena Matica v Clevelandu. Cena — \$1.50

Emil Adamič—16 JUGOSLOVANSKIH NARODNIH PESMI za moški zbor 50

SEST NARODNIH PESMI za mešani zbor 50

SEST NARODNIH PESMI za mešani zbor 50

France Venturič—SEST MEŠANIH IN MOŠKIH ZBOROV 50

Ferdo Juvanec—16 MLADIH LET. moški zbori 50

Peter Jerab—OSEM ZBOROV (meški in mešani) 50

Moški zbori

OSKAR DEV:
Barčica; Oj, moj šolca; Šov; Kam mi, fantje, drev v vsa poddemo 50

OSKAR DEV:
Srečno, ljubca moja; Ko ptičica na tuje gre; Šolci; Moj oca; Ma konjčka dva; Dobiv sem pišence; Slovo; Je vplnila tuš 50

EMIL ADAMIČ:
Modra devojka (Belokranjska) 20
Veo noč pri potoci 20
Jurjeva 20
Hodi Mijka domo; Kaj druga-ga hočem; Zdravica 20

VASILJ MIRK in A. GROBING:
Vetrič; Pe graditi 50

KNJIGARNA SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street, New York, N. Y.

FERDO JUVAJNEC:

Zjutraj 20

Slovanaka 20

PETER JERAB: Pešni roža; VASI-LIJ MIRK: Podoknica 20

KORKO PRELOVEC:

Le enkrat še 20

Slava delu 20

HR. VOLARIČ: Rožmarin; JOS. PAVČIČ: Potrkan ples 20

IZ STARE ZALOGE pa imamo še naslednje pesmi, katerim smo znižali cene:

Američka slovenska fra. (Holnar) 50

Orlovsko himno (Vodopivec) 50

Slovenski akordi, 23 mešanih in moških zborov (Karl Adamič) 50

Trije mešani zbori (Glasbena Matica) 50

V popevnični zbori, kantata za volč, zbor in orkester. (Satinar) 50

Mladini, pesmi za mladinske skupine (E. Adamič) 50

Dve pesmi. (Prelovec) za moški zbor in solo 50

Naši himni, dvoglasno 50

Geraci odmor. (Laharšar), II. svecst. moški zbori 50

ZA TAMBURICE:

NA GORENJSKEM JE FLETNO, podpuri slovenskih narodnih pesmi za tamburice, složil Mar-ko Bajuk 75

Slovenski narodni pesmi za tamburice, složil Mar-ko Bajuk 75

Bom šel na planince. (Bajuk), podpuri 50

ZA CITRE:

Podnik za citre. — v vsaki (Kotek) 50

ZA KLAVIR:

Seri prišleci. — Korčulanec 50

Visoška kronika

ROMAN - Spisal Dr. IVAN TAVČAR.

34

Juri me je pregovoril, da smo se popoldne odpravili v Sestransko vas. Jahala sva. K meni je priselada tudi Agata, ker se je bila dotedaj dolina že privadila, da se ni več pohujševala, če je sedela ženska tik moškega na konju. Taka sedla so bila, kakor sem zvedel pozneje, na angleških zemljah v navadi; meni ga je napravil sedlar v Škofji Loki in še precej drago mi ga je računat.

Ko smo prijezdili v Sestransko vas, je okrog Čadeževe pivnice že mrgolelo občinstva. Na vseh treh odrih se je že pridno plesalo, da ni pregledal plesalca, ki je moral za vsako vižo plačati svoj sold. Kdor je hotel plačati več, je lahko plačal tudi več, kar se je štelo v čast dekletu, ki ga je pripeljal na oder.

Okrog odrov so bile postavljene mize in klopi. Izbral em si mizo, pri kateri je sedelo nekaj gospodarjev s svojimi gospodinjami. Radi so me sprejeli, posebno oni, ki so imeli hčere za možitev. Tu sestranska podružnica si je štela v čast, da nam je dovolila, da smo smeli plesati na njenem odru.

Agata je sedla k meni, Juri pa je šel pogledat po plesiščih in po svojih znanjih. Bilo je veliko kričanja in vriskanja, kakor vselej pri takih pregrešnih prilikah.

Jaz sam plesati nisem znal. Pač pa je Juri parkrat peljal Agato, ki se je naplesala, da ji je lice kar gorelo.

Govorili smo z gospodarji o različnih rečeh, predvsem o visokih davkih in drugih nadlogah, katere nam pošilja gospodarka na vrat. Za ples se nismo brigali, tudi za miadost ne ki je razsajala okrog odrov.

Kar se je začel glas: "Ta rejnata gre!" Ravno pod Čadeževim travnikom, kjer se je plesalo, je bila plitvina v Sori. Po tej plitvini je prebredla vodo na lepem in živem konjcu gosposka žena, za njo pa hrust hlapec, ki je nosil za pasom dva samokresa in ki je tudi sedel na lepem in dobro rejtem konju. Čudna prikazen za te kraje in za nižje ljudstvo, ki se je bilo tukaj zbralo.

Ali nihče se ni čudil, ker se je skoraj pri vsakem plesu zgodilo, da je prijezdila iz "Scheffertna" Ana Renata, o kateri sem že na drugem mestu nekaj omenil. Prikupljiva ženska, močna in se ne preveč ošabna. Govorilo se je, da je veliko pododovala po svojem stricu, ki je bil škof v Ljubljani in ki je bil hrom na obe nogi, tako da so ga morali v šenklavsko cerkev prinašati, če se je hotel udeležiti svete maše. Vzle temu je govorila prijazno z vsakim, tudi najnižjim človekom, da jo je čela dolina od Žirov poznala in rada imela. Prijazna pa je bila le toliko, dokler se je tudi z njo spodobno ravno. Če je pri plesu ali po plesu hotel kak fant, da bi mu dajala posebne pravice, je takoj odgovorila z bičem, ki ga tudi med plesom ni odložila. Nesramnež se je moral čutiti srečnega, če mu ni potegnila preko obraza debelih klobas.

Pripovedovalo se je da je Ana Renata močnejša ko njen hlapec in da je postala, če se ji je ustavljal, tako oteskala, da se mu je kar bliskalo pred očmi. In med tednom, dasi je bila škofovega sorodstva, si jo lahko videl, da je z voliči pripeljala koš gnoja ter ga lasinoročno prevrnila na njivo.

Kaj je bil vzrok, da jo je bogata obitelj prisilila da je morala samevati na samotni scheffertenskem dvorcu, ne vem; tudi nisem po tem popraševal. Bila je obenem gospodar in gospodinja, pa oboje dobro. V tednu je delala, ob nedeljah in praznikih pa je hotela plesati.

Kaka ženska!

Spustila se je s konja kakor najspretnejši jezdec, da so gorjanci kar usta odpirali. Pristopila je z bičem v roki, puštviji konja svojemu hlapcu, in obstala pred našo mizo. Z očmi je premerila zbrane, ne ošabno, pa vendar tako, da je kazala, da se čuti plemenitega stanu. Spoznala me je, pristopila še bližje in vprašala:

"Boš plesal, Izidor Kballan?"

Tedaj se ji je približal Ramovšev Štefan še čisto nerazvit ant iz lučenske fantovske kompanije. Ker je bil sin imoviti-ga, desetini in tlaka nepodvrženega kmeta, so mu na sveto-kriškem odru dovolili plesati. In ta žival se je predznala, siiti v gosposkega dekleta, rekoč: "Pojdi pit, ta rejnata potem se pa enkrat ali dvakrat zasučeva!" Malo je zavriskal kakor mlad petelinček, ki poje na gnojnem kupu sredi dvorišča.

Pa mu je takoj znanjkalo sape, ker ga je Ana Renata zaničljivo pogledala. Potem je še bolj zaničljivo izpregovorila:

"Pri nas taki še koze pasejo!"

Z bičem je švrknila po zraku, in Štefan je moral prav odskočiti, da ga ni zadelo: "Tu imaš dve libri, pa si pri cerkvi kaj kupi." Iskala je denar v obleki, Štefan pa je osramočen izginil med glasnim smehom cele družbe.

Še enkrat je vprašala: "Boš kaj plesal, Izidor?"

Povedal sem ji, da ne znam plesati, kar ji nikakor ni ugajalo. Tedaj se je polastila brata:

"Boš pa ti, Juri!"

Ta je bil za take reči ko nalašč. Zaiskrile so se mu oči in zadovoljno je odgovoril:

"Pa res rad plesem."

Še je dostavila: "V gosli dam jaz, da veš!"

To sicer ni bila navada pri nas, ker je moral plesalec dati "v gosli" ali Ana Renata je imela svoje navade. Poiskala je srebrno beneško krono ter jo vrgla v gosli, da je bil tščnikov Janez črez vse mere zadovoljen. Takoj je izpraznil svetokriški oder, ker si je Renata z beneško krono kupila pravico da je eno igro smela sama plesati na odru.

Plesala sta, kakor bi bila eden za drugega ustvarjena, in dolinske gospodinje pri naši mizi so šepetale, da tak par še ni plesal pri žegnani sv. Janeza Krstnika. Skoraj celo popoldne je plesala z njim in kar iz rok ga ni pustila; nečimurnemu fantu pa se je z obraza bralo, kako je ponosen na gosposko svoje plesalko.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

ZANIMIVOSTI.

V Združenih državah ustanavljajo komarjevo farmo, da bodo imeli za vališča redkih rib dovolj žive hrane. Učenjaki so ugotovili, da povzroča pomanjkanje medu v hrani pri sesalcih sivo dlako. Zdaj proučujejo vprašanje, dali se da to nova teorija aplicirati tudi na ljudi.

Neki japonski inženir je baje prishli murvino sviloprejkjo z električnim tokom presti podolgovate kokone, ki imajo mnogo več vlakenc kakor navadni.

Statistiki so izračunali, da je v Indiji blizu 12,000,000 zakonskih žen izpod 15 let starosti in med njimi že okrog 300,000 vdov.

V žilskem solitru, znanem gnojilu so našli poleg treh glavnih prvin (natrij, dušik, kisik) še 32 drugih prvin kot primesi.

V kavinih zrncih je nad 10 odst. olja, ki se med kuhanjem

kave nikakor ne izpremeni, tako da ga lahko izločimo iz kave vine usedline in uporabimo pri izdelovanju mila.

Okoli 45 odstotkov sedanjega prebivalstva v Rusiji se je rodilo po revoluciji leta 1917.

V koži želve se nabirajo podobni strupi, kakršni so v rastlini petoprsnik, poleg tega pa človeški hormon adrenalin.

Helij je edina prvina, ki je bila odkrita na solncu prej nego na naši zemlji.

Zaloge premoga na zemlji se cenijo na 7,400 milijard ton, a letna poraba znaša okrog 1,500 milijonov ton. Doseči znane zaloge premoga v zemlji bi zadostovale še za 5,000 let.

Nova Zelandija je baje najbolj zdrava zemlja na svetu.

Dnevni listi v Združenih državah in Kanadi izidejo dnevno v 42,000,000 izvodih.

153-LETNICA SMRTI BENJAMINA FRANKLINA.

Dne 17. aprila je minilo 153 let, odkar je umrl eden največjih mož Amerike, sloveči državnik, učenjak in ameriški tiskar Benjamin Franklin. Rojen je bil kot sin mularja v Bostonu in izučil se je za tiskarja. Zelo rad je čital knjige že v zgodnji mladosti. Že leta 1720 je bil dopisnik raznih listov. Osem let pozneje je ustanovil v Philadelphiji tiskarno, ki se je zelo lepo razvijala. Malo truda in časa je žrtvoval, da se je naučil francoščine, španščine, italijanščine in latinščine. Tiskarna mu je donosala lepe dohodke in pripomogla mu je tudi do uglednega položaja v družbi. Izvoljen je bil za poslanca in glavnega poštarja vseh angleških kolonij v Severni Ameriki. Pred vsem tem je pa deloval tudi znanstveno. Leta 1734 se mu je posrečilo izumiti strelovod.

Franklin se je odlikoval tudi kot velik državnik. V sporu angleških kolonij z Anglijo, je bil poslan v Anglijo, da bi se zavzel za samostojnost kolonij. Ni pa dosegel zaželjenega uspeha, in izgubil je svoje mesto kot glavni poštar. Ko se je vrnil v Ameriko, je postal leta 1775 član kongresa in vlada združenih kolonij ma je poverila znova vodstvo poštnih uprave. Leta 1776 je odpotoval v Pariz, kjer se mu je posrečilo skleniti s Francijo zvezo in ugodno trgovinsko pogodbo. Ostal je v Parizu kot ameriški poslanik. Leta 1783 je sklenil in podpisal z Anglijo mir, s katerim je bila priznana samostojnost Združenih držav. Po povratku v Ameriko je postal predsednik pennsylvanske legislature, toda leta 1788 se je zaradi boleznj umaknil iz javnosti. Pa tudi potem ni opustil svojega vzgojnega, literarnega in znanstvenega delovanja. Z veliko vnemo se je boril za odpravo suženjstva zamorcev. Benjamin Franklin je bil prvi tujec, ki je bil izvoljen za člana Francoske akademije.

INVESTIRAJTE V AMERIKO

Mnogo rojakov je nas vprašala ako je mogoče še dobiti knjigo: "Modern Encyclopedia" (v angleškem jeziku), ki smo jo oglaševali pred dvema letoma. Ravno zdaj je izšel novi zvezek Encelopedije, ki je razširjen tudi na to, da vzame v poštev dogodke in osebnosti, ki so prišle v javnosti v letu 1941-1942. Knjiga vsebuje 1,180 strani, 1,100 slik in risb in je trdo vezana v platnu. Črke in tisk je popolnoma nov. Knjiga tehtja 3 funte. Stane \$3.98. Poština in zavarovalnina plačana. Kdor med rojakom želi sedaj to izdajo Modern Encyclopedia - leta 1943, naj jo naroči pri: Knjigarni Slovenic Publishing Company, 216 West 18th Street, New York.

KUPUJTE UNITED STATES WAR SAVINGS BONDS in STAMPS

prodaja vedno dražje, kar je psihološko razumljivo. Vojni in okus najbolj priporočata živila.

KOLO V KOVČEGU.

Neki vlak je iz severne Italije pripeljal v Rim nenavadnega potnika. Bil je mlad izumitelj iz Bologne. Odkorakal je s postaje, postavil ročni kovčeg na tla, začel iz njega dvigati kolesa, pedale, krmilo in v kratki minuti je iz tega sestavil pred očmi presenečenih gledalcev popolno kolo. Ko je potem kovčeg zvil v majhen sveženj, je sedel na kolo in nadaljeval s tem svoje potovanje.

V središču mesta se je ustavil in predvajal svojo iznajdbo ljudem, ki imajo zanjo zanimanje. Izkazala se je zelo praktično. Kolesarja rešuje marsikatero nevarnost. Sedaj lahko stopi koles brez skrbi, da ga bo kakšen vratar grdo gledal, v hotel, a na železnici se mu ni treba muditi s tem, da bi spravljal kolo v voz za prtljago. Kolo zloži pač enostavno v kovčeg in s tem gre lahko v vsak železnični voz ali hotelsko sobo. Vsa priprava tehta komaj 6 in pol kg.

"VSE NA KONJU."

V Los Angelesu se je pred časom ustanovil klub, ki se morajo njegovi člani zavezati, da bodo prihajali ob klubskih večerih na konjih v društveni tokal. Ves večer ne smejo s konja in v sedlu sprejemajo tudi okrepčila.

Isto velja za družabne igre in enkrat na teden je kinematografska predstava, ki jo člani ogledajo na konjih. Klub ima že 59 članov - med njimi štiri ženske.

ANEKDOTA.

Dva učenjaka sta si zavoljo nekega znanstvenega vprašanja postala huda sovražnika. Ko je eden med njima drugega v nekem svojem pismu spet napadel, je stekel ta do njegovega stanovanja in zapisal na vrata s kredo: "Ničvrednež!" Neseledni dan je prišel nasprotnik k njemu in mu dejal: "Včeraj ste me hoteli obiskati. Videl sem vaše ime, na svojih vratih in prihajam da se vam oprostim, ker me ni bilo doma."

KNJIGARNA

Slovenic Publishing Company

216 West 18th Street New York City

Andrej Ternovac
Spisal Ivan Albreht
Cena 50 centov

Belfegor
Spisal Artur Bernede
Cena 75 centov

Filozofska zgodba
Spisal Alojs Jirasek
Cena 50 centov

LETOS IZŠLA

Ko smo šli v morje

bridkošti
Spisal Rev. K. Zakrajšek
Knjiga pripoveduje, kako je Hitler nastavljal litanice in zanjke in pripravil "strup" za Jugoslavoane in njihovo državo že dolgo prej kot jo je napadel.
Knjiga je v platnu vezana in ima 207 strani.
Cena \$2.-

Bodoči državljani naj naročijo knjizice - "HOW TO BECOME A CITIZEN OF THE UNITED STATES"
V tej knjigi so vsa pojasnila in sakoni za naseljenca.
Cena 35 centov

THE NEW ENCYCLOPEDIA of MACHINE SHOP PRACTICE
Spisal znani profesor na Stevens Institute of Technology v angleščini
George W. Barnwell

Podlago za mehanično znanje si morete dobiti s to knjigo. Ta velika knjiga popljuje in v slikah pokaže temeljna dela mehanika. Razloži vse natanko, kar mora znati najboljši mehanik. Pojasnjuje uporabo vsakega stroja, orodja in merila, načrte (blue prints), 1000 slik in risb. 578 str.
Cena \$1.98

Ne glede na to, ali ste šele početnik, vam bo ta knjiga zelo koristna in mnogo vredna. **NAROČITE JO DANES!**

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
216 WEST 18th STREET NEW YORK 11, N. Y.

ČUDNA DRŽAVICA.
Skoraj neverjetno se sliši, da je na svetu država, v kateri so lastni državljani v neznatni manjšini. In vendar je to res. Ta čudna država je Monako, ki ima poleg tega največjo gostoto prebivalstva na svetu sploh. V Monaku pride namreč na 1 kv. kilometer 15,000 prebivalcev. V vsej državi, ki meri nekaj nad poldrugi kv. km. so nasteli pri zadnjem ljudskem štejtju 22,975 prebivalcev. V Monaku so državljani v neznatni manjšini, saj jih je samo 1761, vsi drugi so pa tujei.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK
Izšla je nova knjižica ki daje poljudna navodila, kako postati ameriški državlan.
Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom Razno, pa Proglas neodvisnosti, Ustava Zedinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsednik Zedinjenih držav in Poedine države.
Cena knjižice je **samo 50 centov.**
In se dobi pri:
SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th St., NEW YORK 11

GUMASTI POVEŠNIKI
Gumaste površnike, tudi gumasto obvalino in sploh vse gumaste oblačilne kose, ki jih v slabem vremenu toliko uporabljamo, je treba obravnavati zelo pazljivo. Nikoli jih ne smemo hraniti na toplem kraju, temveč tako pozimi kakor poleti na hladnem. Sušiti jih isto

Nepotrebno trošenje denarja v vojnem času je podzavestna sabotaža. Vojna produkcija potrebuje vaše dolarje, zato kupujte vojne bonde, namesto, da trošite denar po nepotrebnem.

POUČNI SPISI

Angleško Slovensko Berilo (F. J. Kern) - Vezna knjiga
Cena \$2.-

Govedoreja
Spisal R. Legvart, 145 strani s slikami.
Cena \$1.-

Knjiga o dostojnem vedenju
111 strani.
Cena 50 centov

Mlekarstvo
Spisal Anton Pevc, 8 slikami, 168 strani. - Knjiga za mlekarje in farmerje v splošem.
Cena 50 centov

Obrotno knjigovodstvo
258 strani, esana. - Knjiga je namenjena v prvi vrsti za stavbno, umetno in strojno ključavničarstvo ter železnicarstvo.
Cena \$1.-

Državlanski priročnik
(V slovensčini)
Knjižica daje poljudna navodila, kako postati ameriški državlan.
Cena 50 centov